

Vergaderjaar 2024–2025

33 009

Innovatiebeleid

32 637

Bedrijfslevenbeleid

Nr. 166

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 september 2025

Halfgeleiders zijn onmisbaar. Op minuscule stukjes technologie past inmiddels een wereld aan informatie. Zonder chips stopt onze telefoon, valt de auto stil en lopen ziekenhuizen en defensiesystemen vast. Vrijwel alles in ons dagelijks leven en in onze economie draait op deze technologie. Bovendien wordt de sector alleen maar belangrijker richting de toekomst. De markt zal de komende 10 jaar verdubbelen in omzet. Daarmee is deze sector cruciaal voor ons toekomstig verdienvermogen, en blijven belangrijke publieke voorzieningen (zoals de zorg en het onderwijs) betaalbaar. We mogen trots zijn op de sterke positie die Nederland hierin heeft opgebouwd. Maar vanzelfsprekend is dat niet en trots op wat we tot nu toe hebben opgebouwd maakt al helemaal niet een goede strategie voor de toekomst.

De halfgeleiderindustrie is een wereldwijde keten, van grondstoffen tot chipmachines en van chipontwerp tot productie en verpakking, waarin honderden miljarden omgaan en de concurrentie genadeloos is. Landen investeren op ongekende schaal om kennis en productie naar zich toe te trekken, om zo afhankelijkheid van andere landen te verminderen en verdienvermogen naar zich toe te trekken. De Verenigde Staten doen dat met hun *CHIPS and Science Act*. Ook Japan, Zuid-Korea en Taiwan investeren fors. China maakt met grote staatssteun een inhaalslag. Ook binnen de EU wordt met de *Europese Chips Act* gewerkt aan versterking van het ecosysteem. In dat speelveld kunnen wij niet achteroverleunen.

Als we niet alert zijn, raken we achterop. Dan verliezen we niet alleen economische kracht, maar ook onze technologische voorsprong en strategische autonomie. En dan dreigt te grote afhankelijkheid in cruciale sectoren, van defensie tot zorg en van energie tot mobiliteit. In een wereld die onzekerder en harder wordt, kunnen we ons dat niet veroorloven. Dan kunnen producten veel duurder worden, of kan ons de toegang tot essentiële producten zelfs geheel worden onzegd.

Ook zijn halfgeleiders onlosmakelijk verbonden met AI: zonder chips kun je geen AI-modellen trainen of draaien. Op dit vlak zijn we bezig met de ontwikkeling van een nieuwe strategie, waarover de eerste gesprekken met AI-ondernemers hebben plaats gevonden en waarbij ook de halfgeleider industrie bij betrokken is.

De betekenis van de halfgeleiderindustrie, inclusief fotonica en quantum-technologie, gaat verder dan technologie en geopolitiek. In Nederland levert deze sector duizenden hoogwaardige banen op. Jongeren krijgen nieuwe opleidingskansen en regio's waar bedrijven en kennisinstellingen actief zijn, worden versterkt. Het gaat om toekomstperspectief voor mensen, om de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt en om sterke, leefbare regio's.

Nederland heeft een ecosysteem opgebouwd dat uniek is, met partijen uit diverse stappen in de waardeketen, zoals kennisontwikkeling, chipontwerp, productie en toeleveranciers. Juist die samenwerking maakt dat anderen met jaloezie naar ons kijken. Maar dat is geen garantie voor de toekomst. Druk op ruimte, de woningopgave, energie en stikstof en het tekort aan technisch talent laten zien dat groei en behoud van deze sector niet vanzelf gaan.

Daarom maakt Nederland scherpe keuzes. We richten ons op het creëren van de juiste randvoorwaarden voor bedrijven om in Nederland door te kunnen groeien. We stimuleren R&D en productiecapaciteit van technologieën waarop wij ons wereldwijd kunnen onderscheiden. En we zetten in op strategische internationale samenwerking om onze positie internationaal veilig te stellen. Over deze strategie zijn we uiteraard ook in nauw contact met ons bedrijfsleven, zoals in de Semicon Board NL, die op 9 juli jl. weer bijeen is geweest.

Op 27 mei jl. heeft het kabinet u al uitgebreid geïnformeerd over de voortgang en het beleid van de halfgeleiderindustrie.¹ Met deze brief geef ik een update van de ontwikkelingen die sindsdien op de belangrijkste beleidsterreinen hebben plaatsgevonden.

Handelstarieven

Zoals ook vermeld in de Kamerbrief *Gezamenlijke EU-VS verklaring over handel*² van 26 augustus jl. zal de VS voor vrijwel alle Europese goederen een basisimportheffing van 15% hanteren, inclusief eventuele toekomstige verhogingen voortvloeiend uit lopende *Section 232*-onderzoeken.³ Voor halfgeleiderproductieapparatuur geldt dat er momenteel geen additionele Amerikaanse tarieven van kracht zijn. Wel loopt er nog steeds een *Section 232*-onderzoek naar de import van halfgeleiders en halfgeleiderproductieapparatuur; pas na afronding hiervan wordt duidelijk of de VS daadwerkelijk extra tarieven zal invoeren en of deze ook halfgeleiderproductieapparatuur zullen raken.

Gebiedsgerichte opgave Project Beethoven

Zoals vermeld in de brief van 27 mei jl., bewaak ik samen met de overige kabinetsleden nauwgezet de voortgang van de gebiedsgerichte opgave van project Beethoven, via het Bestuurlijk Overleg Brainport. Onderstaand vindt u de belangrijkste ontwikkelingen op dit gebied.

¹ Kamerstukken 33 009 en 32 637, nr. 159

² Kamerstuk 21 501-02, nr. 3221

³ Section 232 Investigations

Woningbouw

Naast de reeds afgesproken 45.130 woningen hebben Rijk en regio afgesproken om vóór 2030 versneld 17.000 extra woningen en 2.280 studentenwoningen te realiseren. Voor grootschalige locaties zoals Knoop XL en de Zuidwest-as/HOV4 wordt de gebiedsontwikkeling verder uitgewerkt. Om de 21 gemeenten bij de uitvoering te ondersteunen is onder regie van de Metropoolregio Eindhoven een realisatieteam ingericht, met inhoudelijke en procesmatige inbreng van BZK VRO. Op 1 september 2025 opent daarnaast het loket voor de subsidieregeling versnelling woningbouw, waarmee gemeenten projecten sneller tot realisatie kunnen brengen.

Bereikbaarheid

De gebiedgerichte opgave draagt tevens bij aan een stevige verbetering van de weginfrastructuur en een hoogwaardig openbaar vervoer tussen het centrum van Eindhoven en de verschillende toplocaties met campussen, waaronder de campus van ASML, de High Tech Campus Eindhoven (HTC) en de Brainport Innovation Campus (BIC) waar ASML voornemens is haar nieuwe vestiging te bouwen. In mei 2025 is de startbeslissing genomen voor de integrale MIRT-verkenning A2/N2 Brainportlijn en Noordwestelijke ontsluiting. De voorbereidingen van de aanpak spoorknoop en multimodale knoop, zijnde het busstation en stationsgebouw van Eindhoven Centraal, worden naar verwachting komend najaar afgerond. Voor het hoogwaardig openbaar vervoer (HOV 4) tussen Eindhoven Centrum en bedrijventerrein De Run in Veldhoven, wordt toegewerkt naar een definitief ontwerp. Eind dit jaar wordt naar verwachting de actualisatie van het MIRT-onderzoek Verstedelijking en Mobiliteit Brainport vastgesteld. In de actualisatie wordt in beeld gebracht wat de opgaven zijn op het gebied van wonen, werken en, mobiliteit tot 2040.

Netcongestie

Samen met de Minister van KGG span ik mij tot het uiterste in om per 1 januari 2028 voldoende elektrisch vermogen op de Brainport Industries Campus (BIC) voor ASML te realiseren. Daarover hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden met ASML, gemeente Eindhoven, de netbeheerders Tennet en Enexis, ACM en beide departementen. Het project «Pocket Noordoost-Brabant» is opgenomen in het MIEK⁴ en wordt momenteel nader uitgewerkt. Dit betreft de vorming van een nieuw deelnet in het hoogspanningsnet van TenneT bij Wijchen en Oss waarmee ook meer ruimte ontstaat op het netwerk van de Brainportregio.

Nationaal Versterkingsplan van Microchiptalent

Het Nationaal Versterkingsplan van microchiptalent heeft als doel om zo spoedig mogelijk extra technisch talent voor de halfgeleiderindustrie op te leiden. De vier regio's (Brainport, Zuid-Holland, Twente en het Noorden) hebben de beschikkingen en de eerste middelen ontvangen en de eerste projecten zijn van start gegaan. De toegekende middelen gaan onder andere naar aanpassing en uitbreiding van curricula (bijvoorbeeld het ontwikkelen van specifieke semiconcursussen), gerichte werving van (inter)nationale studenten en meer bedrijfsstages. Zo is er bijvoorbeeld een oriëntatieprogramma Techniek en Technologie door Summa in Brainport gestart, studenten krijgen hier onder andere les op verschillende techniekopleidingen op mbo niveau 3 en 4. En in Zuid-Holland zijn de

⁴ Kamerstuk 29 826, nr. 217

nieuwe opleidingsvarianten Bachelor Applied Computer Science en master Next Level Engineering semicon gestart aan de Haagse Hogeschool. Hiernaast start op 1 september de gezamenlijke internationale werving van de regio's om bachelor studenten te enthousiasmeren voor een masterstudie en carrière in de halfgeleiderindustrie in Nederland.

Semicon Coalition

Samenwerking binnen Europa blijft van essentieel belang. De steun voor de Semicon Coalition binnen de EU is inmiddels vergesloofd. Waar de coalitie aanvankelijk begon met een kopgroep van negen lidstaten, werken we nu toe naar brede betrokkenheid met als doel de steun van alle 27 EU-lidstaten te verwerven. Binnen afzienbare tijd verwacht ik, samen met de betrokken lidstaten, de Europese Commissie en met actieve ondersteuning vanuit de industrie, onze gezamenlijke inzet voor de herziening van de Europese Chips Act te presenteren. Nederland zet zich onverminderd in voor de versnelde uitvoering van de herziening van de EU Chips Act.

IPCEI Advanced Semiconductor Technologies

Met de Nederlandse deelname aan de Important Project of Common European Interest voor Advanced Semiconductor Technologies (IPCEI-AST) kiezen we voor de versterking van de technologische capaciteiten van Nederland en Europa. Hiermee ondersteunen we onderzoek, ontwikkeling, en eerste toepassing in een productieomgeving van nieuwe generaties halfgeleiders, inclusief ontwerptechnieken, productietechnologieën en toepassingen. Dit betreft nadrukkelijk ook het MKB, inclusief innovatieve start- en scale-ups. Op 17 juli jl. heeft Nederland hiervoor het Europese bedrijfsleven in Den Haag ontvangen voor strategische koersbepaling. Ik zet mij in voor de financiering van IPCEI-AST. IPCEI-AST kan bovendien bijdragen aan het verwezenlijken van ambities uit het ChipNL-innovatieprogramma.

Tot slot

Voorzitter, Nederland zet belangrijke stappen om onze positie in de halfgeleiderindustrie te versterken. Het gaat niet alleen om technologie, maar ook om banen, kennis en de kracht van onze samenleving. Voorsprong vraagt om keuzes, om volgehouden inzet en om investeringen die richting geven. Want de keuzes die wij vandaag maken, bepalen of Nederland morgen nog steeds vooroploopt.

De Minister van Economische Zaken,
V.P.G. Karremans